

CERTIFICATIESCHEMA VOOR DIERLIJKE PRODUCTEN

Criteria voor Vleeskuikens met normen voor Milieukeur

Datum van ingang:	1 februari 2013
Herziening per:	1 februari 2014
Vastgesteld door:	SMK
Code:	AP&V.2-DP.16
Volgnummer:	MK.3

Hoofdstuk 5 Specifieke criteria voor vleeskuikenhouderij

5.1 aanmelding, bedrijfsuitbreidingen, uitvoering audits

5.2 verplichte eisen

5.3 keuzemaatlat milieu in en om het bedrijf

5.4 keuzemaatlat voeders en water

5.5 keuzemaatlat dierwelzijn en diergezondheid

5.6 keuzemaatlat werkomstandigheden

Publicatie van dit schema onder voorbehoud van tussentijdse wijzigingen. Het meest recente certificatieschema en eventuele 'aanvullende besluiten' staan gepubliceerd op www.smk.nl. Het woordmerk en het beeldmerk (logo) Milieukeur zijn wettelijk beschermd en gedeponeerd bij het Benelux Merkenbureau onder nummer 0516647. Bij onterecht gebruik van het woordmerk of het beeldmerk worden sancties opgelegd.

5. Specifieke criteria voor vleeskuikenhouderij

Tekortkomingen:

- bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen (geen major of minor tekortkomingen)
- bij vervolgaudits mag een bedrijf één minor tekortkoming hebben zonder aanvullende sanctie
- indien een bedrijf twee opeenvolgende jaren dezelfde minor tekortkoming heeft, dient deze binnen zes maanden te worden opgelost

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau/sanctie
0.0	<ul style="list-style-type: none"> – Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de algemene eisen (Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's) voldoen. Deze Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's staan apart vermeld bij elke productgroep en / of dienst – Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de specifieke criteria voor de betreffende productgroep voldoen – Een ketenregisseur die zelf geen product produceert of be-/verwerkt behoeft alleen aan de eisen voor ketenregie te voldoen. 	Vigerende versie op website SMK bij productgroep en / of dienst.	Major

5.1 Aanmelding, bedrijfsuitbreiding, uitvoering audits

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau/sanctie
1.1	<u>Aanmelding en vervolgcontroles:</u> Bij aanmelding dient het bedrijf alle benodigde registraties te hebben en beschikbaar te stellen aan de certificatie-instelling en indien van toepassing aan de ketenregisseur. <u>Aanmelding initiële audit</u> <ul style="list-style-type: none"> – Bestaande bedrijfsvoering: alle relevante gegevens van minimaal 6 maanden aanwezig – Bedrijf met deels nieuwe stallen (<6 maanden in gebruik): gebruik beschikbare gegevens van rest van het bedrijf – Start of overname bedrijf (<6 maanden in gebruik): gebruik de te verwachten gegevens en extra administratieve toetsing na 3 maanden – Vervolgaudits: alle relevante gegevens van minimaal een jaar aanwezig. 	n.v.t. (blijkt uit beoordeling overige criteria)	Aanmelding: geen certificaat (of geen deelnemer onder ketenregie) als niet wordt voldaan Vervolgaudits: Major.
1.2	<u>Bedrijfsuitbreiding:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Uitbreiding vierkante meters voor het houden van dieren bij bestaande certificaathouders of deelnemers van meer dan 1000 m² direct melden en binnen 6 maanden een fysieke audit door de certificatie-instelling laten uitvoeren – Onder ketenregie valt deze audit binnen de steekproef. 	Controleer of een uitbreiding is gemeld en gecontroleerd.	Minor

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau/sanctie
1.3	<p>Uitvoering audit: Bij een aantal criteria en keuzemaatregelen zijn fysieke metingen vereist. Indien bij een certificaathouder of deelnemer in het kader van een andere certificatie deze metingen reeds zijn verricht, volstaan deze metingen voor het beoordelen van de Milieukeurcriteria mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het betreft een meting voor een certificatieschema en door een certificatie-instelling onder accreditatie – De resultaten van de metingen zijn opgenomen in een ondertekend verslag van de auditor – Metingen waren van toepassing op de huidige bedrijfssituatie (bijvoorbeeld na verbouw dienen de relevante metingen opnieuw verricht te worden). 	Controleer bij de betreffende criteria of de metingen zijn uitgevoerd en voldoen aan de randvoorwaarden.	n.v.t.

5.2 Verplichte eisen

- bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen
- bij vervolgaudits telt iedere tekortkoming als een major tekortkoming

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
Algemeen		
A2.0	<p>Een certificaathouder en/of deelnemer dient de volgende score te behalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimaal 25 punten behalen uit keuzemaatlat milieu (paragraaf 5.3) – Minimaal 15 punten behalen uit keuzemaatlat voeders (paragraaf 5.4) – Minimaal 25 punten behalen uit keuzemaatlat dierwelzijn en –gezondheid (paragraaf 5.5) – Minimaal 5 punten behalen uit keuzemaatlat werkomstandigheden, indien meer dan 3 fte werkzaam zijn op het bedrijf (paragraaf 5.6). 	Controleer of de benodigde punten zijn behaald.
A2.1	<p>Een certificaathouder of deelnemer dient gecertificeerd te zijn voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – IKB Kip voor vleeskuikens – Indien de ondernemer niet deelneemt aan een van de voorgeschreven kwaliteitssystemen, kan aan dit criterium worden voldaan door een audit van de certificatie-instelling op het voldoen aan de vigerende criteria van IKB Kip voor vleeskuikens – Bij het College van Deskundigen agro/food kan schriftelijk een verzoek worden ingediend om andere kwaliteitssystemen op te nemen. 	Controleer de aanwezigheid geldig certificaat of uitdraai officieel digitaal register van het kwaliteitssysteem.
A2.2	Vleeskuikens zijn afkomstig van een broederij die voldoet aan IKB Kip kuikenbroederijen.	<ul style="list-style-type: none"> – Controleer herkomst van opfokdieren via een zogenaamd kuikenpaspoort dat bij het koppel vleeskuikens wordt meegeleverd – Controleer de orderbevestiging en rekeningen van de leverancier van de vleeskuikens.
A2.3	Een vleeskuikenhouder moet in het bezit zijn van een certificaat waaruit blijkt dat deze een passende cursus heeft gevolgd of passende ervaring heeft opgedaan voor het houden van vleeskuikens.	<ul style="list-style-type: none"> – Controleer de aanwezigheid van het vereiste certificaat – Als vóór 1 februari 2011 aantoonbare ervaring werd opgedaan met het houden van vleeskuikens is dit voldoende en hoeft dus geen cursus te worden gevolgd – Door het opleidingsinstituut CDB is hiervoor een cursus (Voetzoollaesies voor vleeskuikens) ontwikkeld die vanaf juni 2011 van start gaat.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
Milieu		
<i>Doel: verminderen gebruik eindige hulpbronnen, verlaging van belasting van het milieu door reductie uitscheiding van milieubelastende stoffen en reduceren directe hinder omwonenden. Toekomstige eisen: aanscherping bestaande normen</i>		
M2.1	Energieverbruik op bedrijf (met verrekening voor groene stroom of duurzame energieproductie voor eigen gebruik): <ul style="list-style-type: none"> - Snel groeiend vleeskuiken: max. 1.815 MJ per 1000 kg groei - Langzaam groeiend vleeskuiken: max. 2.177 MJ per 1000 kg groei - Per stal of stallen die onder Milieukeur vallen zijn energiemeters (stroom en gas) aanwezig. - Het energieverbruik wordt teruggerekend naar het gebruik per 1000 kg groei - De exacte wijze van berekenen van het energieverbruik is in bijlage "berekeningen" weergegeven - Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen - Onder duurzame energieproductie voor eigen gebruik vallen bijvoorbeeld eigen zonnepanelen, windmolens, WKK, biogasinstallatie, mestverbranding - Bedrijven kunnen het eerste jaar gebruik maken van een beperkte mogelijkheid 10% onder de norm te mogen presteren mits dit wordt gecompenseerd door lagere stikstof- en/ of fosfaatexcretie. Zie hiervoor de bijlage Milieu. 	Controleer of het energieverbruik voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
M2.2	Norm voor ammoniakemissie: <ul style="list-style-type: none"> - De ammoniakemissie van het toegepaste huisvestingssysteem mag niet hoger zijn dan 0,027 kg per dierplaats per jaar - De wijze van berekenen van de ammoniakemissie op bedrijfsniveau is in bijlage "Milieu, ammoniakemissie stal" weergegeven - De actuele stalemissies worden per stal overgenomen uit de vergunning of indien de gerealiseerde situatie een lagere forfaitaire norm kent mag deze norm worden meegenomen in de berekening (zie bijlage Milieu). 	Controleer of de ammoniakemissie voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
M2.3	Norm voor fijnstofemissie: <ul style="list-style-type: none"> - De fijnstofemissie van het toegepaste huisvestingssysteem mag niet hoger zijn dan 20 g PM10/dier/jaar - De wijze van berekenen van de fijnstofemissie op bedrijfsniveau is in bijlage "fijnstofemissie" weergegeven - De actuele stalemissies worden per stal overgenomen uit de vergunning of indien de gerealiseerde situatie een lagere forfaitaire norm kent mag deze norm worden meegenomen in de berekening (zie bijlage Milieu). 	Controleer of de fijnstofemissie voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.

Nr.	 criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
M2.4	Norm voor stikstof excretie: <ul style="list-style-type: none"> - Snel groeiend vleeskuiken: max. 31,0 kg N / 1000 kg groei - Langzaam groeiend vleeskuiken: max. 44,9 kg N / 1000 kg groei - De stikstofexcretie wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van stikstof op het bedrijf - Dit wordt gebaseerd op de stikstofexcretie per 1000 kg groei - De exacte wijze van berekenen van de stikstofexcretie is in bijlage "Berekeningen" weergegeven - Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen - Bedrijven kunnen het eerste jaar gebruik maken van een beperkte mogelijkheid 10% onder de norm te mogen presteren mits dit wordt gecompenseerd door lagere fosfaatexcretie en/of energieverbruik. Zie hiervoor de bijlage Milieu. 	Controleer of de stikstofexcretie voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
M2.5	Norm voor fosfaat excretie: <ul style="list-style-type: none"> - Snel groeiend vleeskuiken: max. 10,7 kg P₂O₅ / 1000 kg groei - Langzaam groeiend vleeskuiken: max. 15,5 kg P₂O₅ / 1000 kg groei - De fosfaatexcretie wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van fosfaat op het bedrijf - Dit wordt gebaseerd op de fosfaatexcretie per 1000 kg groei - De exacte wijze van "berekeningen" berekenen van de fosfaatexcretie is in de bijlage weergegeven - Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen - Bedrijven kunnen het eerste jaar gebruik maken van een beperkte mogelijkheid 10% onder de norm te mogen presteren mits dit wordt gecompenseerd door lagere stikstofexcretie en/of energieverbruik. Zie hiervoor de bijlage Milieu. 	Controleer of de fosfaatexcretie voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
M2.6	Norm voor zinkaanvoer: <ul style="list-style-type: none"> - Snel groeiend vleeskuiken: max. 255 gram / 1000 kg groei - Langzaam groeiend vleeskuiken: max. 307,5 gram / 1000 kg groei - De zinkaanvoer wordt berekend aan de hand van de aanvoer van zink op het bedrijf - Dit wordt gebaseerd op de zinkaanvoer per 1000 kg groei - De exacte wijze van berekenen van de zinkaanvoer is in bijlage Voeders weergegeven - Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen. 	Controleer of de zinkaanvoer voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.
M2.7	Norm voor koperaanvoer: <ul style="list-style-type: none"> - Snel groeiend vleeskuiken: max. 42,5 gram / 1000 kg groei - Langzaam groeiend vleeskuiken: max. 51,3 gram / 1000 kg groei - De koperaanvoer wordt berekend aan de hand van de aanvoer van koper op het bedrijf - Dit wordt gebaseerd op de koperaanvoer per 1000 kg groei - De exacte wijze van berekenen van koperaanvoer is in bijlage Voeders weergegeven - Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen. 	Controleer of de koperaanvoer voldoet aan de gestelde norm en bepaald is volgens de vereiste berekeningen.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
Dierwelzijn en – gezondheid		
<i>Doel: gezonde dieren die hun natuurlijk gedrag kunnen uitvoeren en waarvan het eindproduct veilig is voor humane consumptie.</i>		
WG2.1	<ul style="list-style-type: none"> - In geval van calamiteiten kan met een dierenartsverklaring, door een GVP gecertificeerde dierenarts, een ontheffing verkregen worden om tijdelijk niet te voldoen aan verplichte criteria gerelateerd aan productieresultaten - De verklaring dient de volgende aspecten te bevatten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Welke calamiteit op het bedrijf heeft plaatsgevonden ▪ Een effect op de productieresultaten wordt verwacht ▪ Een plan van aanpak opstellen om het probleem op te lossen - Bijvoorbeeld bij het optreden van een besmettelijke ziekte kan op schriftelijk verzoek van de dierenarts tijdelijk van de verplichte normen worden afgeweken. Dit mag niet twee groeiperioden achtereenvolgend gebeuren op basis van eenzelfde ziekte-uitbraak en daarnaast geldt de ontheffing voor maximaal één groeiperiode. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of de dierenarts GVP gecertificeerd is bij de stichting Veterinair Administratie Kantoor (www.svak.nl) - Controleer of dierenarts een complete verklaring heeft afgegeven.
WG2.2	Inspecteer de vleeskuikens minimaal tweemaal per dag en registreer de bevindingen.	Controleer inspectie en bijbehorende registraties.
WG2.3	<ul style="list-style-type: none"> - Maximale gemiddelde uitval volgens de formule uit het Vleeskuikenbesluit ($1\% + (0,06\% \times \text{de slachtleeftijd in dagen})$) - Het betreft de gecumuleerde dagelijkse uitval zoals in het Vleeskuikenbesluit is aangegeven. - De uitval betreft het aantal uitgevallen vleeskuikens ten opzichte van het totaal aantal vleeskuikens bij aanvang van de betreffende groeiperiode - De uitval wordt berekend op basis van een uitdraai van het managementinformatiesysteem of met behulp van de stallijst - Het betreft de gemiddelde uitval van de koppels van het laatste kalenderjaar. <p><i>Aanvullend: Het betreft hier een bedrijfsresultaat en de norm geldt op bedrijfsniveau. Een uitzondering mag gemaakt worden voor nieuwe bedrijven</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bij deze bedrijven mag bij de eerste audit op basis van de historische gegevens, de uitval maximaal 5% zijn. Dit geldt alleen in het eerste jaar van deelname van nieuwe bedrijven. Dit overgangsjaar voor nieuwe deelnemers en bedrijven is bedoeld om ondernemers die starten met Milieukeur de mogelijkheid te bieden aan de registratie van uitval volgens de voorwaarden van Milieukeur te voldoen en eventuele knelpunten hierbij op te lossen</i> - <i>Op groepsniveau dient de certificaathouder te allen tijde aan de formule voor de berekening van de uitval uit het Vleeskuikenbesluit te voldoen. Het groepsgemiddelde wordt berekend naar uitval van het totaal aantal vleeskuikens.</i> 	Controleer of de berekende uitval voldoet.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.4	<p>Voorkomen van aandoeningen (monitoring moet minimaal 7 dagen voordat de kuikens worden weggeladen worden uitgevoerd):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hakdermatitis mag gemiddeld over de koppels van het laatste kalenderjaar bij maximaal 5% van de vleeskuikens voorkomen met een score 4: ernstige laesies - Voor de definiëring van de hakdermatitis wordt aangesloten bij de methode beschreven in Welfare Quality. De scorekaart is als bijlage aan het certificatieschema toegevoegd. - Voetzoollaesies mogen gemiddeld over de koppels van het laatste kalenderjaar maximaal 40 punten scoren - Voor de definiëring van de voetzoollaesies wordt aangesloten bij de methode beschreven door Berg. De scorekaart is als bijlage aan het certificatieschema toegevoegd. <p><i>* Per 1 februari 2014 wordt deze norm aangescherpt.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer hakdermatitis via de keuringsrapporten van de slachterij of onafhankelijke beoordelaar van minimaal de koppels van het laatste kalenderjaar - Voor de beoordeling van de voetzoollaesies wordt gekeken naar de poten van 100 vleeskuikens per koppel per stal. De beoordeling wordt door een onafhankelijke beoordelaar uitgevoerd. Het controleresultaat bestaat uit drie percentages per stal. Het percentage vleeskuikens: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zonder voetzoollaesies (score 0) ▪ met matige voetzoollaesies (score 1) ▪ met ernstige voetzoollaesies (score 2) <p>Aan de hand van deze percentages wordt de Voetzoollaesies-score (VZL-score) berekend met de volgende formule: $VZL\text{-score} = (\text{percentage dieren met score } 0 \times 0) + (\text{percentage dieren met score } 1 \times 0,5) + (\text{percentage dieren met score } 2 \times 2)$.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Controleer of de onafhankelijke beoordelaar op de lijst staat die door het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE) is gepubliceerd (www.pve.nl).
WG2.5	<ul style="list-style-type: none"> - De koppels worden per groeiperiode minimaal eenmaal door een GVP erkende dierenarts onderzocht die in een logboek zijn bevindingen of geconstateerde bijzonderheden rapporteert en parafeert over: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het optreden van ziekten en aandoeningen (soort en ernst van aandoeningen) ▪ Het uitvoeren van entingen ▪ Het optreden van aantastingen (o.a. ernstige pootproblemen, ernstige vorm van ascites, zwaar misvormd, etc.) ▪ Behandelingen met medicijnen ▪ Bijzonderheden in relatie tot uitval en aandoeningen - Tevens wordt Het bedrijfsgezondheidsplan en behandelplan opgesteld dat jaarlijks wordt geëvalueerd (www.pve.nl > A-Z lijst > IKB kip > bijlage 9 Model bedrijfsgezondheidsplan vleeskuikensector IKB kip) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan is een document waarin de ondernemer met de dierenarts en evt. voorlichter een knelpuntenanalyse hebben gemaakt en een plan met concrete doelen is opgesteld om de gezondheids- en welzijnsstatus op het bedrijf te verbeteren ▪ Het moet ten minste betrekking hebben op de verplichtingen op basis van het vleeskuikenbesluit en op de dodingsmethoden die mogen worden gebruikt ▪ De verbeteringen en wijzigingen in het bedrijfsgezondheidsplan en behandelplan worden jaarlijks bijgehouden en worden minimaal 5 jaar bewaard. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de GVP pluimvee-erkenning van de ingeschakelde dierenarts - Het optreden van ziekten en aandoeningen is te controleren middels het logboek en de documenten achtergelaten door de dierenarts met datum en bevindingen met datum en bevindingen - Controleer de inhoud van het bedrijfsgezondheidsplan en behandelplan - Controleer de inhoud van het Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan.
WG2.6	<p>Ernstig zieke of verwonde vleeskuikens worden tijdig geëuthanaseerd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Op het bedrijf is minder dan 1 ernstig zieke of verwonde vleeskuiken, zonder uitzicht op herstel, per 5000 vleeskuikens per eenheid (stal of afdeling) aanwezig - De ondernemer draagt zorg voor tijdig euthanaseren (nekdislocatie = nekbreek) van ernstig zieke of verwonde vleeskuikens. 	<p>Controleer de aanwezigheid van ernstig zieke of verwonde vleeskuikens.</p>

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.7	<p>Het aantal dagdoseringen antibiotica per dierjaar mag over koppels van het laatste kalenderjaar niet meer zijn dan 10:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Complete registratie gebruik antibiotica (in een van de centrale registratiesystemen, bv. VetCis) - Registratie aantal behandelingen per koppel per ronde en deze minimaal een jaar bewaren - Maximaal 2 antibiotica-behandelingen gemiddeld per koppel (dus als bij een ronde 3 behandelingen zijn gegeven, mag bij een ander koppel dat gelijktijdig wordt opgezet maximaal een keer behandeld worden). - Bij meer dan 1,5 behandelingen gemiddeld per koppel moet een actieplan worden opgesteld - Bij minder dan 1,0 behandelingen gemiddeld per koppel mogen uitval en slachtafwijkingen gedurende één jaar hoger zijn dan reguliere MK-norm (= 10% t.o.v. de voorgeschreven dagdoseringen). <p><i>* Per 1 februari 2014 wordt deze norm aangescherpt.</i></p>	<p>Controleer het aantal dagdoseringen aan de hand van een van de beschikbare websites: (https://www3.lei.wur.nl/antibiotica/www.antibioticawijzer.nl).</p>
WG2.8	<p>Gebruik, opslag en registratie diergeneesmiddelen en additieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alleen gebruik van middelen die voorkomen op geregistreerde geneesmiddelenlijst voor het doeldier (www.pluimveewijzer.nl) - Geen andere diergeneesmiddelen op het bedrijf aanwezig - Opslag in afsluitbare kast en koelkast, deze staan bij elkaar - Alle diergeneesmiddelen zijn voorzien van etiket met naam, REGNL.nr. en voor de vaccins tevens het batchnummer, gebruiksvoorschrift en houdbaarheidsdatum - Het diergeneesmiddelen gebruik wordt per stal geregistreerd (aantal dagen, tijdstippen, middel en indicatie) - Registratie van totaal diergeneesmiddelengebruik, ook niet-recept plichtige diergeneesmiddelen worden geregistreerd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer op de etiketten van aanwezige diergeneesmiddelen en additieven of zij gebruikt mogen worden voor het doeldier - Controleer registratie en visuele controle bij medicijnopslag.
WG2.9	<p>Het bedrijf beschikt over een PC managementinformatiesysteem of stalling voor productie- en gezondheidskengetallen (sterfte van vleeskuikens, entingen, ziekteproblemen, selectie van vleeskuikens en gebruik medicijnen).</p>	<p>Controleer een uitdraai met recente gegevens van het bedrijf die de management resultaten tonen (productie en gezondheid).</p>
WG2.10	<p>Automatisch dierweegstelsel aanwezig of wekelijks handmatige weging van minimaal 100 kuikens per stal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of een automatisch dierweegstelsel aanwezig is en test de werking - Controleer de meest recente uitdraai van de gegevens is en een lijst met het gewichtsverloop.
WG2.11	<ul style="list-style-type: none"> - De vleeskuikens worden gedurende de gehele groeiperiode gehouden bij een bezetting van maximaal 39 kg / m² bruikbaar oppervlakte - Gedurende een kalenderjaar mag men deze norm 1 keer met ten hoogste 10% overschrijden. <p><i>* Per 1 februari 2014 wordt deze norm aangescherpt.</i></p>	<p>Controleer de bruikbare oppervlakte door de breedte en lengte van de binnenzijde te vermenigvuldigen.</p>

Nr.	 criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.12	<ul style="list-style-type: none"> - Op de vloer is voor aanvang van de groeiperiode een laag strooisel van minimaal 1 kg per m² aangebracht (houtkrullen, stro, gehakseld stro, turf, zand of ander materiaal met een losse structuur dat vleeskuikens in staat stelt aan hun ethologische behoeften te voldoen) - Het strooisel moet te allen tijde droog en rul zijn en gemiddeld moet het droge stof % van het strooisel minimaal 55% zijn van de koppels van het laatste kalenderjaar - Een door EL&I erkende mesttransporteur dient een mestmonster te nemen van ieder mesttransport en te laten analyseren door een EL&I erkend laboratorium (zie www.hetInvloket.nl). 	<ul style="list-style-type: none"> - Controle via aankoopbonnen strooiselmateriaal. Totale kilogrammen omrekenen naar hoeveelheid per m² - Fysieke controle door op vier willekeurige plaatsen (uitgezonderd drinkwatersysteem; 25 cm links en 25 cm rechts) in de stal een handvol strooisel te nemen en te bepalen of het gemakkelijk tussen de vingers door valt - Controle door de droge stof bepalingen van het strooisel van alle droge stof bepalingen van de koppels van het laatste kalenderjaar.
WG2.13	<p>Binnen 7 dagen na opzet tot 3 dagen voor afzet, moet een dag-nachtritme worden gehanteerd dat bestaat uit ten minste 6 uur aaneengesloten donker vallend in de nacht. Dit moet dagelijks worden genoteerd op de stallijst.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer via de klimaatcomputer of d.m.v. ingestelde klokjes - Indien men maatregelen moet nemen om hittestress te voorkomen, mogen deze uren worden verplaatst naar een ander tijdstip van de dag. Dit dient te worden geregistreerd.
WG2.14	<p>Alarmsysteem voor calamiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alarmsysteem voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie) en een uitvoerbaar plan van aanpak voor de te nemen maatregelen. Bij uitvallen stroom dient bijvoorbeeld een noodaggregaat aanwezig te zijn voor de ventilatie of overgestapt kunnen worden op natuurlijke ventilatie - Alarmsysteem voor brand. Advies van de brandweer met uitvoeringsplan aanwezig. Minimaal eens in de vijf jaar dient de brandveiligheid gecontroleerd te worden door een externe deskundige - Aanwezigheid van een calamiteitenplan waarin beschreven staat hoe te handelen bij calamiteiten als uitval stroom, essentiële apparatuur (met name ventilatie) en bij branduitbraak. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controle op aanwezigheid alarmsysteem - Toets functionaliteit door systeem in werking te zetten - Controle op aanwezigheid en functioneren noodvoorzieningen, functioneren hoeft niet te worden uitgevoerd indien de ondernemer voor de apparatuur een onderhoudscontract heeft waarin controles worden uitgevoerd.
WG2.15	<p>Er vindt regelmatig (minimaal 1 keer per jaar) controle plaats van het mechanisch of natuurlijk geventileerde klimaatsysteem (en alarmsysteem) op het bedrijf door een deskundige en de bevindingen hiervan worden gerapporteerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of bedrijven minimaal eens per jaar een controle laten uitvoeren door een deskundige voor de werking van het klimaatsturing systeem (een installateur of een andere adviseur met kennis van klimaatsturing systemen) - Een kort verslag opstellen of aantekening maken dat bij de audit getoond kan worden.
WG2.16	<p>Voor mechanisch geventileerde stallen is een werkend noodstroom aggregaat aanwezig. Het aggregaat dient elke maand getest te worden. Het aggregaat dient een volautomaat zijn.</p>	<p>Controleer de werking aan de hand van onderhoud en testrapporten.</p>
WG2.17	<p>Alarminstallatie met doormelding m.b.t. ventilatie bij mechanisch geventileerde stallen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onder doormelding wordt verstaan dat het alarm wordt doorgegeven naar of een vaste telefoon, een mobiele telefoon of een semafoon (pieper) - Vleeskuikenhouders worden op afstand gewaarschuwd dat iets mis is in de stal. 	<p>Alarm in gang zetten en controleer of dit volgens de beschrijving werkt.</p>

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.18	<p>Het geluidsniveau wordt zo laag mogelijk gehouden (<75dB).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit moet worden aangetoond met een meting van geluidsniveau op het bedrijf veroorzaakt door apparatuur of omgevingsfactoren of een akoestisch rapport dat bij de milieuvergunning is afgegeven - Meting op kophoogte van het dier op 4 willekeurige plaatsen in de stal dB(A). Decibel A-gewogen wordt gebruikt bij de metingen. Dit is vergelijkbaar met dBSPL (sound pressure level), maar dan gefilterd met een speciaal filter dat corrigeert voor het menselijke gehoor - Aanhoudend of plotseling lawaai wordt vermeden - Constructie, opstelling, onderhoud en werking van ventilatoren, voedermachines of andere apparaten veroorzaken zo weinig mogelijk lawaai. 	<p>Controleer de aanwezigheid van een rapport van meting van geluidsniveau veroorzaakt door apparatuur of omgevingsfactoren moet op het bedrijf aanwezig zijn of een akoestisch rapport dat bij de milieuvergunning is afgegeven.</p>
WG2.19	<p>Kunstlicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen laagfrequent licht in dierverblijven - "Normale" kleur hoofd verlichting (geen rood, groen, blauw). 	<p>Controleer (eventueel aan de hand van verpakking of aankoopbonnen) of het hoogfrequent is (minimaal 100 Hz) en of de kleur voldoet.</p>
WG2.20	<ul style="list-style-type: none"> - Er is voldoende goed werkende verlichtingsapparatuur aanwezig voor een grondige inspectie door de persoon die de vleeskuikens verzorgt van ieder vleeskuiken op elk willekeurig tijdstip - Verder moet de stal zodanig verlicht zijn dat de vleeskuikens elkaar duidelijk kunnen zien, dat zij hun omgeving visueel kunnen verkennen en dat zij hun gebruikelijke activiteiten kunnen ontplooiën - Minimaal lichtniveau op kophoogte van de kip op het strooisel is 20 lux gedurende de lichtperiode. Tijdelijke vermindering van de lichtintensiteit is toegestaan als dat volgens de dierenarts noodzakelijk wordt geacht - De verlichting is dimbaar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer registratie vervanging en het verlichtingsplan (dit is een overzicht van de aangebrachte verlichting om de lichtsterkte te halen) - De reden van de lagere lichtintensiteit moet door de dierenarts in het logboek worden genoteerd.
WG2.21	<ul style="list-style-type: none"> - De temperatuur in de ruimten waar vleeskuikens verblijven wordt geautomatiseerd geregeld - Klimaatbeheersing is geautomatiseerd en ventilatie wordt zo nodig bijgestuurd op basis registraties van de metingen van de luchtkwaliteit - Luchtkwaliteit kan worden beoordeeld aan de hand van meting van concentratie RV, NH₃ en/of CO₂. Concentraties op kophoogte van de vleeskuikens moeten aan de volgende voorwaarden voldoen: RV: <70% (bij buitentemperatuur <10°C, gedurende 48 uur), NH₃: < 20 ppm, CO₂: < 3000 ppm - De stal is uitgerust met een klimaat beheersingssysteem zodat de binnentemperatuur de buitentemperatuur niet overschrijdt bij buitentemperaturen (in de schaduw) boven 30°C. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aan de hand van registraties klimaat specialist - Controleer de staltemperatuur aan de hand van de klimaatcomputer en door de ingevulde stallijst met de buitentemperatuur en staltemperatuur per dag.
<p>Voeders en water <i>Doel: veilige en schone water- en voerverstrekking goed toegankelijk voor alle dieren</i></p>		
WV2.1	<p>Vleeskuikens moeten permanent de beschikking hebben over water. Voer moet permanent of hetzij op gezette tijden per dag worden aangeboden.</p>	<p>Controleer in de stal of de vleeskuikens toegang hebben tot voeder- en drinkinstallatie en of deze in werking zijn.</p>
WV2.2	<p>De vleeskuikens beschikken minimaal over een voergoot waarvan de lengte van de voor de vleeskuikens toegankelijke kant tenminste 4 cm per vleeskuiken bedraagt of, indien het een ronde voerbak betreft, tenminste 1 cm per vleeskuiken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de lengte van de totale voergoten door deze op te meten - In het geval van ronde voerbakken, deze tellen en de omtrek bepalen.
WV2.3	<p>Op alle punten in de vleeskuikenstal is binnen een afstand van maximaal 3 meter een voer- en drinkpunt aanwezig.</p>	<p>Controleer dit door op 4 willekeurige punten in de stal te gaan staan en meet vervolgens of binnen een afstand van maximaal 3 meter een voer- en drinkpunt aanwezig is 2% meetafwijking toegestaan.</p>

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WV2.4	Drinkvoorzieningen moeten zo zijn ingericht, geplaatst en worden onderhouden dat morsen tot een minimum wordt beperkt.	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer dit aan de hand van de kwaliteit van het strooisel onder de drinklijnen - Er mag geen sprake zijn van volledige "koekvorming".
WV2.5	De vleeskuikens beschikken over een watervoorziening bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> - Eén drinknippel voor maximaal 14 vleeskuikens, of - Eén drinkcup voor maximaal 45 vleeskuikens. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aan de hand van bouw- en milieuvergunning - Controleer bij de initiële audit minimaal één en maximaal twee afdeling(en) door deze op te meten.
Transport		
<i>Doel: stress minimaliseren door goed geutilleerde vrachtwagens, korte transportafstanden en alleen vervoer gezonde dieren. Toekomstige aanscherpingen: kortere transportduur, strengere eisen aan vrachtwagens</i>		
T2.1	Afleveren van eendagskuikens: <ul style="list-style-type: none"> - De broederij moet voldoen aan IKB-Kip kuikenbroederijen - Bij de afgeleverde vleeskuikens moet een kuikenpaspoort van de broederij meegeleverd worden - Deze moet informatie bevatten over de ouderdieren: ras, leeftijd, productie, gezondheidsstatus en vaccinatieprogramma - Verder moet er informatie op staan over uitval 1e week en de gevoeligheid van bacteriën voor medicijnen van alle tot dan toe opgezette koppels vleeskuikens van hetzelfde koppel vleeskuikenouderdieren - Het transportmateriaal mag alleen gebruikt worden voor het transport van eendagskuikens - Het transportmateriaal moet na elke vracht gereinigd en ontsmet worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aanwezigheid (kopie) geldig certificaat of uitdraai officieel digitaal register van het kwaliteitssysteem - Controleer de aanwezigheid van de kuikenpaspoorten van minimaal de koppels van het laatste kalenderjaar.
T2.2	Vangen en transport van vleeskuikenstal naar slachterij: <ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 24 uur voor slachten stuurt de vleeskuikenhouder het VKI-formulier (= Voedselketeninformatie) naar de slachterij. Tevens wordt een ondertekend exemplaar met iedere vrachtwagen meegestuurd en één kopie wordt door de vleeskuikenhouder bewaard - Het voer mag niet vroeger dan twaalf en niet later dan acht uur vóór de geplande slachttijd bij de vleeskuikens worden weggenomen - Het gemiddelde percentage "Dood bij aankomst" en "Afkeuringen" mag van de laatste 7 groeiperioden respectievelijk niet hoger zijn dan 0,25 en 1,0% - Vang- en laadpersoneel moet afkomstig zijn van een bedrijf dat voldoet aan IKB-PSB (www.pve.nl > pluimvee & eieren > A-Z lijst > IKB-PSB) - Vang- en laadpersoneel moeten instructies krijgen gebaseerd op het bedrijfsgezondheidsplan en behandelplan - De vleeskuikens worden bij sterk gedimd licht of blauw licht gevangen. - Transport van de vleeskuikens met behulp van containers met een opening van minimaal 0,25 m² - Op jaarbasis dient het transport naar het slachthuis en de wachttijd op het slachthuis van 98% van de Milieukeur dieren niet langer dan 4 uur te duren, gemeten vanaf het moment dat alle dieren geladen zijn; - De overige 2% is bedoeld voor calamiteiten, deze dienen te worden geregistreerd met achterliggende oorzaak. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de aanwezigheid van de kopie van het VKI-formulier per groeiperiode - Toets de nuchterheid van de vleeskuikens aan de hand van het Keuringsrapport slachterij - Controleer de toepassing van dimlicht of blauw licht door de aanwezigheid van deze verlichting in de stal en de aankoopbonnen en vervangen van lampen/aantal draaiuren - Controleer op de lijst van erkende bedrijven of de vangploeg erkend is - Controleer registratie transportduur, calamiteiten en wachttijden.
Werkomstandigheden		

Nr.	 criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
W2.1	<ul style="list-style-type: none"> - Er is minimaal eenmaal per 6 maanden een formeel werkoverleg met alle vaste medewerkers (en/of familieleden). Onderwerpen zijn onder andere ARBO, duurzaamheid (waaronder welzijn), resultaten registraties criteria Milieukeur vleeskuikens - Tevens worden medewerkers (en/of familieleden) gevraagd ideeën over de bedrijfsvoering (ten aanzien van people, planet, profit) in te brengen - Aandachtspunten voor duurzaam en veilig werken worden minimaal één maal per jaar met de medewerkers (en/of familieleden) besproken - De benodigde materialen moeten beschikbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aanwezigheid verslag (minimaal lijstje afspraken en datum van volgend werkoverleg) toetsen - Voortgang acties toetsen - Bij initiële audit bij bedrijf dat dit nog niet regelmatig doet: datum van eerste overleg moet binnen 4 weken zijn - Toets in verslag of duurzaam en veilig werken als vast agendapunt van het werkoverleg is opgenomen - Toets aanwezigheid en gebruik materialen - Bij initiële audit bij bedrijf dat dit nog niet regelmatig doet: datum van eerste overleg moet binnen 4 weken zijn.
W2.2	<p>Minimaal 50% van de medewerkers, met een contract van minimaal 20 uur per week, neemt minimaal één maal per 2 jaar deel aan een informatieve of educatieve activiteit ten aanzien van het houden van kippen (bijvoorbeeld bezoek aan vakbeurs of leverancier, cursus).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de aanwezigheid van de lijst met informatieve of educatieve activiteiten waaraan medewerkers hebben deelgenomen - Bij initiële audit bij bedrijf dat dit nog niet regelmatig doet: afspraak voor informatieve of educatieve activiteit moet gemaakt zijn.
W2.3	<ul style="list-style-type: none"> - Eigen personeel of inhuurpersoneel moet beschermd worden tegen fijnstof met een beschermingsmasker - Het beschermingsmasker bevat een helm of masker dat tenminste de ogen, neus, mond en kin bedekt. Het systeem bestaat minimaal uit een halfgelaatsmasker. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of de voorgeschreven beschermingsmiddelen ter beschikking worden gesteld - Visuele controle of het systeem voldoet aan de norm en of het functioneert. Indien de veehouder alleen werkzaam is in de stallen, is 1 apparaat toereikend. Daarnaast is de veehouder al bij wet verplicht om zijn medewerkers van persoonlijke beschermingsmiddelen te voorzien.

5.3 Keuzemaatlat milieu in en om het bedrijf

Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet om duurzamer te produceren met minder belasting voor het milieu in en om het bedrijf. Hiervoor is de milieumaatlat opgesteld. Er dienen minimaal 25 punten behaald te worden.

Nr.	Criterium	Ondergrens voor puntenwaardering	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten (waarde)	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-M1	Berekenen productie groei.	-	-	-	Voor een aantal onderdelen dient eerst de kg groei berekend te worden. Zie bijlage milieu.
k-M2	Energieverbruik op bedrijf per 1000 kg groei (met verrekening groene stroom of duurzame energieproductie voor eigen gebruik). – Snel groeiend vleeskuiken – Langzaam groeiend vleeskuiken	1.815 MJ 2.177 MJ	0,1 0,1	10 (0 MJ) 10 (0 MJ)	– Energieverbruik wordt teruggerekend naar het gebruik per 1000 kg groei – Exacte wijze van berekenen van het energieverbruik is in bijlage milieu weergegeven – Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen – Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond – Onder duurzame energieproductie voor eigen gebruik vallen bijvoorbeeld eigen zonnepanelen, windmolens, WKK, biogasinstallatie.
k-M3	Verlaging van de ammoniakemissie gebaseerd op Nederlands Besluit Huisvesting.	100% van de dierplaatsen voldoet aan verplichte maximale norm van 0,027 kg/dpl/jr	0,3	24,4 (0,005 kg/dpl/jr)	– De wijze van berekenen van de ammoniakemissie op bedrijfsniveau is in bijlage "ammoniakemissie stal" weergegeven – Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond.
k-M4	Verlaging van de fijnstofemissie middels lijst van rijksoverheid.nl/infomil.nl (uitleg in bijlage "fijnstofemissie").	20 g PM10/dier/jaar	0,2	15 (5 g PM10/dier/jaar)	Momenteel is er nog geen regelgeving op fijnstof gebied. De verwachting is dat medio 2012 hiervoor een maximaal emissieplafond (vergelijkbaar met ammoniak) wordt geïmplementeerd.
k-M5	Stikstof excretie per 1000 kg groei. – Snel groeiend vleeskuiken – Langzaam groeiend vleeskuiken	31,0 kg 44,9 kg	0,5 0,5	10 (24,8 kg) 10 (35,9 kg)	– Stikstofexcretie wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van stikstof op het bedrijf, gebaseerd op de stikstofexcretie per 1000 kg groei – Exacte wijze van berekenen van de stikstofexcretie is in bijlage "Berekeningen" weergegeven – Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen – Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond.
k-M6	Fosfaat excretie per 1000 kg groei. – Snel groeiend vleeskuiken – Langzaam groeiend vleeskuiken	10,7 kg 15,5 kg	0,5 0,5	10 (8,56 kg) 10 (12,4 kg)	– Fosfaatexcretie wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van fosfaat op het bedrijf, gebaseerd op de fosfaatexcretie per 1000 kg groei – Exacte wijze van berekenen van de fosfaatexcretie is in bijlage "Berekeningen" weergegeven – Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale eis voor Milieukeur te voldoen – Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond.
k-M7	Afzet mest voor verbranding.	n.v.t.	0,04	4 (100%)	– Voor afzetcontracten naar een mestverbrandingsinstallatie worden punten toegekend op basis van het aandeel van de totale mest die onder contract wordt afgezet – Per % mest dat afgezet wordt naar een mestverbrandingsinstallatie kan 0,04 punt worden behaald met een maximum van 4 punten.

Nr.	Criterium	Ondergrens voor punten-waardering	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten (waarde)	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-M8	Grondgebonden en lokale mestafzet.	0%	0,04	4 (100%)	<ul style="list-style-type: none"> - % van jaarlijkse mestproductie dat grondgebonden is of waarvoor mestcontracten zijn binnen een straal van 20 km, controle bijvoorbeeld aan de hand van uitdraaien met een routeplanner - Berekening percentage grondgebonden en lokale mestafzet: % van de totale mestproductie per jaar dat grondgebonden of lokaal wordt afgezet - Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,5 naar boven afgerond.
k-M9	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid op het gebied van milieu in en om het bedrijf.	n.v.t.	n.v.t.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Ondernemer van het bedrijf neemt actief deel aan een onderzoeksproject op het gebied van milieu in en om het bedrijf waarbij eindverantwoordelijkheid bij een onderzoekinstelling ligt - Ondernemer dient minimaal zelf uren te besteden en actief deel te nemen aan doelstelling van het project door uitvoeren experimenten op het bedrijf of aanpassingen in de bedrijfsvoering - Een punt per project met een maximum van 2 punten per bedrijf.
k-M10	Bonus bij voldoen aan vigerende Nederlands certificatieschema MDVA (minimaal maatlatten energie en ammoniakemissie).	n.v.t.	0,05	5 (100%)	<ul style="list-style-type: none"> - Er worden punten behaald indien een MDVA-certificaat is behaald of voldaan wordt aan minimale punten voor vigerend schema van MDVA thema's energie en ammoniakemissie en de helft van de vrije ruimte met deze thema's wordt ingevuld - Het aantal punten wordt gerelateerd aan het percentage dierplaatsen waarvoor het certificaat behaald is - Tussen de diercategorieën wordt geen onderscheid gemaakt - De bonuspunten worden na goedkeuring door de certificatie-instelling drie jaar geldig, daarna kan opnieuw worden getoetst op het dan vigerende certificatieschema MDVA.

5.4 Keuzemaatlat voeders

Het voer is een belangrijke component bij de duurzaamheid van de productie van eieren. Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet hier op een meer duurzame wijze mee om te gaan. Hiervoor is de voedermaatlat opgesteld. Er dienen minimaal 15 punten behaald te worden.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten (waarde)	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-VW1	Gebruik van duurzame grondstoffen – Fysiek aanwezig in het mengvoer – Via groen stroomprincipe bij voerleverancier – Via book&claim systeem.	1 0,75 0,5	100 (100%)	<ul style="list-style-type: none"> – Bij fysiek aanwezig in het mengvoer geldt dat de grondstoffenverwerker (voederfabrikant) dit schriftelijk dient te garanderen – Bij levering via het groene stroom principe geldt dat de grondstoffenverwerker (voederfabrikant) schriftelijk moet aantonen dat hij deze grondstoffen heeft ingekocht – Dit dient aan de hand van inkoopbonnen met bijbehorende certificaten te gebeuren – De voerfabrikant toont aan welke hoeveelheid gecertificeerde grondstoffen jaarlijks zijn ingekocht – De voerleverancier dient GMP+ gecertificeerd te zijn – Tevens dient de voerfabrikant te verklaren welke hoeveelheid er is ingekocht voor de betreffende certificaathouder en de grondstoffen in het reguliere productieproces worden verwerkt – Het berekend aantal punten wordt vanaf 0,5 naar boven afgerond – Onder duurzame grondstoffen vallen de volgende gecertificeerde producten: EKO, Milieukeur, Fair Trade en groene soja (gecertificeerd Proterra, Grunpass non GMO, of aantoonbaar deelnemer SOYPSi of zodra beschikbaar een certificaat RTRS non GMO of RSPO).
k-VW2	– Eigen productie of regionale productie grondstoffen voor eigen pluimveevoer, mits niet vervoerd buiten een straal van 100 km van het pluimveebedrijf – Eigen teelt moet i.v.m. Salmonella risico voor gebruik onderzocht worden op Salmonella.	0,25	10 (40%)	<ul style="list-style-type: none"> – Grondstof dient binnen een straal van 100 km van het bedrijf te zijn geproduceerd en eventueel verwerkt – Onder regionaal wordt hier verstaan: vleeskuikenbedrijf en akkerbouwbedrijf liggen binnen een straal van maximaal 50 km. De akkers van de akkerbouwer liggen binnen een straal van 10 km van zijn bedrijf – Controleer dit met behulp van een uitdraai van de routeplanner – Voorwaarde is dat wordt voldaan aan voorwaarden van GMP eigen teelt, dit kan worden aangetoond met een GMP certificaat.
k-VW3	Zink aanvoer/1000 kg groei. – Snel groeiend vleeskuiken (255,0 g) – Langzaam groeiend vleeskuiken (307,5 g)	1,0 1,0	20 (204 g) 20 (246 g)	<ul style="list-style-type: none"> – Complete registratie van de aanvoer van zink in het voer en eventuele extra voedingssupplementen – Berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond.
k-VW4	Koper aanvoer/1000 kg groei. – Snel groeiend vleeskuiken (42,5 g) – Langzaam groeiend vleeskuiken (51,3 g)	1,0 1,0	20 (34,0 g) 20 (41,0 g)	<ul style="list-style-type: none"> – Complete registratie van de aanvoer van koper in het voer en eventuele extra voedingssupplementen – Berekend aantal punten wordt vanaf 0,05 naar boven afgerond.
k-VW5	Van iedere voerlevering is de grondstofsamenstelling en berekende voederwaarde bekend.	n.v.t.	2	<ul style="list-style-type: none"> – Compleet overzicht aanwezig van de voerleveringen met bijbehorende samenstellingen en berekende voederwaarde – Van iedere voerlevering wordt op het vleeskuikenbedrijf een monster minimaal 3 maanden gekoeld bewaard.
k-VW6	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid in relatie tot voer.	n.v.t.	2	<ul style="list-style-type: none"> – Ondernemer van het bedrijf neemt actief deel aan een onderzoeksproject op het gebied van pluimveevoerders (gerelateerd aan keuzemaatregelen op deze meetlat) waarbij eindverantwoordelijkheid bij een onderzoekinstelling ligt – Ondernemer dient minimaal zelf uren te besteden en actief deel te nemen aan doelstelling van het project door uitvoeren experimenten op het bedrijf of aanpassingen in de bedrijfsvoering – Een punt per project met een maximum van 2 punten per bedrijf.

5.5 Keuzemaatlat dierwelzijn en -gezondheid

Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet om op het gebied van dierwelzijn en -gezondheid. Hiervoor is de dierwelzijn en -gezondheidsmaatlat opgesteld. Er dienen minimaal 25 punten behaald te worden.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG1	Lagere totale uitval vleeskuikens	0,25	10,7 (2,0% uitval totaal)	<ul style="list-style-type: none"> - De uitval wordt berekend over de laatste 7 groeiperioden en betreft het aantal uitgevallen vleeskuikens ten opzichte van het totaal aantal vleeskuikens bij aanvang van de betreffende groeiperiode - De uitval wordt berekend op basis van een uitdraai van het managementinformatiesysteem of met behulp van de stallijst - Berekening volgens de formule uit het Vleeskuikenbesluit (1 % + (0,06 % x de slachtleeftijd in dagen)). Het betreft de gecumuleerde dagelijkse uitval zoals in het Vleeskuikenbesluit is aangegeven.
k-WG2	Gemiddelde lagere uitval van kuikens bij slachten over de laatste 7 groeiperioden: - Lager % DOA (0,25%) - Lager % afkeur (1.0%)	0,1 0,1	10 (0,0%) 10 (0,0%)	Controleer aan de hand van Keuringrapporten van de slachterij de uitval.
k-WG3	Lager percentage hakdermatitis (10%)	0.1	10 (0,0%)	Controleer aan de hand van keuringsrapporten van de slachterij of onafhankelijk beoordelaar van minimaal de koppels van het laatste kalenderjaar
k-WG4	Lagere score voetzoollaesies (40 punten)	0.1	10 (0,0%)	<p>Voor de beoordeling wordt gekeken naar de poten van 100 vleeskuikens per koppel per stal. De beoordeling wordt door een onafhankelijke beoordelaar uitgevoerd. Het controleresultaat bestaat uit drie percentages per stal. Het percentage vleeskuikens:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zonder voetzoollaesies (score 0) ▪ met matige voetzoollaesies (score 1) ▪ met ernstige voetzoollaesies (score 2) <p>Aan de hand van deze percentages wordt de Voetzoollaesies-score (VZL-score) berekend met de volgende formule: VZL-score = (percentage dieren met score 0 x 0) + (percentage dieren met score 1 x 0,5) + (percentage dieren met score 2 x 2).</p>
k-WG5	Minder kilogrammen vleeskuiken per m ² bruikbaar oppervlakte (39 kg/m ²).	0,3	10,8 (25 kg/m ²)	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de bruikbare oppervlakte door de breedte en lengte van de binnenzijde te vermenigvuldigen - Het aantal vergunde en opgezette vleeskuikens wordt administratief bepaald - Voor de bepaling van het bruikbaar oppervlakte mag een verhoogd plateau (indien strooisel, water en voer aanwezig is) of overdekte uitloop (beschikbaar vanaf 3 weken leeftijd en indien strooisel aanwezig is) meegerekend worden.
k-WG6	Achterwege laten van tussentijds uitladen van vleeskuikens	n.v.t.	5	Controleer aan de hand van leveringen aan de slachterij.
k-WG7	Achterwege laten van transport eendagskuikens (en in plaats daarvan bijvoorbeeld broedeieren vervoeren)	n.v.t.	5	Controleren of er broedeieren i.p.v. eendagskuikens worden aangeleverd bij het vleeskuikenbedrijf.
k-WG8	Minimum slachtleeftijd: - 49 dagen - 56 dagen - 81 dagen.	n.v.t.	1 2 4	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aan de hand van het Keuringsrapport van de slachterij op welke leeftijd de vleeskuikens het bedrijf hebben verlaten - Noteer van de laatste 7 groeiperioden de opzetdatum en leeftijd en de slachtdatum en leeftijd.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG9	Soort ras (langzaam groeiend bv. Hubbard JA 757 en/of Hubbard JA 957).	n.v.t.	10	Controleer aan de hand van het kuikenpaspoort of langzaam groeiende rassen zijn opgezet.
k-WG10	Maximale koppelgrootte: – 5000 vleeskuikens – 4000 vleeskuikens.	n.v.t.	4 5	– Controleer het aantal vleeskuikens per afdeling of stal aan de hand van de afdelings- of stallijst.
k-WG11	Omgevingsverrijking door extra leefvloer: – 10 % van stalopp. – 20 % van stalopp. – 30 % van stalopp.	n.v.t.	3 6 9	– Controleer de beschrijving van het leefbaar oppervlak en het berekende aantal vleeskuikens per m ² – Een extra leefvloer bestaat uit een verhoogde vloer die kan bestaan uit een PP mestband met daarop een laagje strooisel. De vleeskuikens moeten de vloer gemakkelijk kunnen bereiken met trapjes en op de vloer moeten een voer- en watersysteem aanwezig zijn om de vloer aantrekkelijk te maken. Verder moet onder de vloer een beluchtingsbuis gemonteerd zijn die frisse lucht bij de vleeskuikens onder de vloer blaast om uitval door zuurstof gebrek te voorkomen. Deze mag meegerekend worden bij het beschikbare leefoppervlak.
k-WG12	Omgevingsverrijking door verticale oriëntatiemogelijkheden in de lengte van de stal (bv. schotjes, gaas).	n.v.t.	2	– Met verticale oriëntatiemogelijkheden worden primair tussenschotjes bedoeld waar de vleeskuikens omheen kunnen lopen – Een schot is een extra aangebracht element dat geen deel uitmaakt van de reguliere inrichting van de stal maar als specifieke functie het onderbreken van looproutes heeft of het herkenbaar maken van onderdelen van de bestaande stalinrichting Als een stal is opgedeeld in afdelingen, voldoen de daarvoor aangebrachte afscheidingen als oriëntatiemogelijkheid – Daarnaast voldoen bijvoorbeeld schotjes waar de vleeskuikens omheen kunnen. Oriënteringspunten worden als zodanig erkend voor de regeling als een vleeskuiken nooit meer dan 12,5 meter van een dergelijk punt af is, ongeacht waar het vleeskuiken zich in de stal bevindt, bij twijfel dient dit nagemeten te worden – In brede stallen (>20 m) komen ook afscheidingen in de lengterichting in aanmerking.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG13	Overdekte uitloop: – 20 % van stalopp. – 30 % van stalopp. – 50 % van stalopp.	n.v.t.	3 6 9	<ul style="list-style-type: none"> – De overkapping van de buitenuitloop dient geen mest van overvliegende vogels door te laten en weer- en windbestendig te zijn. Dat wil zeggen: waterdicht zijn en niet kunnen scheuren bij harde wind. Dun plastic voldoet derhalve niet, goed bevestigde golfplaten of dik zeil dat niet scheurt bij harde wind voldoen wel. De overdekte uitloop dient vanuit de stal vrij toegankelijk te zijn en mag afsluitbaar zijn – Controleer fysiek of een uitloop aanwezig is en/of een overkapping aanwezig is – Verifieer dat de overkapping van de uitloop voldoende stevig is en dat de uitloop vrij toegankelijk is vanuit de stal – Over de gehele lengte van de stal is er een overdekte uitloop, de uitloop mag aan 1 zijde zijn als de stal minder dan 26 m breed is. Als de stal breder is dan 26 m dan moet er aan beide zijden een uitloop zijn – De overdekte uitloop heeft een oppervlakte van minimaal 20% van de totale staloppervlakte – De openingen die toegang bieden tot de overdekte uitloop – Hebben een totale lengte van 1 m per 1000 kuikens – Maximale afstand in de stal tot de dichtstbijzijnde uitloop opening is 25 m. In deze 25 m mogen zich geen noemenswaardige obstakels bevinden die de doorgang voor de kuikens ernstig belemmeren – De openingen dienen dusdanig geconstrueerd te zijn dat de vleeskuikens geen belemmeringen ondervinden bij het in- en uitlopen, – De uitloop openingen dienen zo veel mogelijk evenredig verdeeld te zijn over de hele lengte van de stal – Eén uitloop wordt nagemeten – De overdekte uitloop, moet vanaf een leeftijd van 3 weken (vleeskuikens), vanaf 10.00 uur 's morgens, minimaal 8 uur per dag, ter beschikking staan. Deze mag dan meegerekend worden bij het beschikbare grondoppervlak. – Als de uitlopen niet (kunnen) worden gebruikt mag de bezetting in de stal niet hoger zijn dan de genoemde 39 kg/m².

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG19	Installatie voor verstrekking van CCM-voer (of ander voer met vergelijkbare pH verlagende werking) aanwezig.	n.v.t.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of een installatie aanwezig is die zure producten aan het basisvoer toevoegt - Deze dient aangesloten te zijn op een aparte opslag - Controleer of het apparaat functioneert.
k-WG20	Ruwvoerverstrekking-systeem. <ul style="list-style-type: none"> - Deze dient aangesloten te zijn op een aparte opslag die geschikt is voor lang, vezelig materiaal - Onder ruwvoer worden bijvoorbeeld hooi, stro/strobalen (met touwtjes) of luzerne verstaan, ruwvoer is voer met lange vezels. Fijn gemalen hooi in een brok voldoet derhalve niet - Minimaal 1 baal per 1000 kuikens per groeiperiode. 	n.v.t.	4	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of een installatie aanwezig is die ruwvoer verstrekt en functioneert - Indien een ondernemer op 5.18 als 5.20 punten wil behalen, dienen er duidelijk verschillende verstrekkingssystemen voor de twee onderdelen te zijn.
k-WG21	Beluchtingssysteem middels warmtewisselaar.	n.v.t.	4	Controleer aanwezigheid en werking warmtewisselaar.
k-WG22	Daglicht: <ul style="list-style-type: none"> - Min. 3% van grondopp., daglicht verdeeld over stal - Regelbaar daglicht - Diffuus daglicht, geen direct zonlicht. 	n.v.t.	4 4 4	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbeelden bij het onderdeel daglicht zijn lichtdoorlatende golfplaten en systemen met jaloezieën die openen/sluiten automatisch op basis van de lichtsterkte in de stal - Ook is het mogelijk dat een deel (minimaal 50,0%) van het binnenkomende daglicht regelbaar is - In totaal zijn er voor het onderdeel daglicht maximaal twaalf punten te behalen <p>In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 2) controleren of:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er minimaal 5,0% daglichttoetreding is ten opzicht van grondoppervlak. Dit wordt berekend aan de hand van de bouwtekening en wordt in de afdeling nagemeten. Indien het niet mogelijk is fysiek bij de dakplaten te komen, dan wordt visueel beoordeeld of het oppervlak van de dakplaten in overeenstemming met de bouwtekeningen zijn geplaatst - Daglicht automatisch regelbaar is, bijvoorbeeld middels computergestuurde jaloezieën - Geen direct zonlicht in de stal komt waar de vleeskuikens zich bevinden.
k-WG23	Antibioticagebruik reduceren: <ul style="list-style-type: none"> - 3 van de 6 aaneengesloten koppels zijn antibioticavrij opgegroeid - 5 van de 6 aaneengesloten koppels zijn antibioticavrij opgegroeid. 	n.v.t.	1 2	Controleer hoeveel koppels antibioticavrij zijn opgegroeid (zie ook WG2.7).

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG24	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid in relatie tot dierwelzijn en/of diergezondheid.	n.v.t.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Ondernemer van het bedrijf neemt actief deel aan een onderzoeksproject op het gebied van dierwelzijn en diergezondheid van pluimvee (gerelateerd aan keuzemaatregelen op deze meetlat) waarbij eindverantwoordelijkheid bij een onderzoekinstelling ligt - Ondernemer dient minimaal zelf uren te besteden en actief deel te nemen aan doelstelling van het project door uitvoeren experimenten op het bedrijf of aanpassingen in de bedrijfsvoering - Een punt per project met een maximum van twee punten per bedrijf.
k-WG25	Transparantie naar burger <ul style="list-style-type: none"> - Het bedrijf stelt zich open naar "derden" bijvoorbeeld middels skybox of openbare webcam open stelt - Direct contact met de vleeskuikens moet niet mogelijk zijn - Per jaar moet het minimaal 25 dagen mogelijk zijn voor derden om de vleeskuikens te zien. 	n.v.t.	3	Controleer of de transparantie naar burger aan de gestelde normen voldoet.
k-WG26	<ul style="list-style-type: none"> - Stallen die voldoen aan de maatlat Dierwelzijn en Diergezondheid van het vigerende Nederlandse certificatieschema MDVA krijgen hiervoor gedurende 3 jaar 5 bonuspunten - Bij meerdere stallen worden de punten toegekend naar rato van het aantal dierplaatsen op het bedrijf. 	n.v.t.	5	<ul style="list-style-type: none"> - Er worden punten behaald indien een MDVA-certificaat is behaald of voldaan wordt aan minimale punten voor vigerend schema van MDVA thema's dierwelzijn en diergezondheid en de helft van de vrije ruimte met deze thema's wordt ingevuld - Het aantal punten wordt gerelateerd aan het percentage dierplaatsen waarvoor het certificaat behaald is - Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen diercategorieën - De bonuspunten worden na goedkeuring door de certificatie-instelling drie jaar geldig, daarna kan opnieuw worden getoetst op het dan vigerende certificatieschema MDVA.

5.6 Keuzemaatlat werkomstandigheden

Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet om op het gebied van werkomstandigheden. Er dienen minimaal 5 punten behaald te worden indien meer dan 3fte werkzaam zijn op het bedrijf.

Nr.	Criterium	Maximaal te behalen punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-W1	Medewerkers met een vast contract hebben jaarlijks een functioneringsgesprek.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aanwezigheid verslag van functioneringsgesprek (minimaal lijstje afspraken en te nemen actie toegewezen aan een persoon) - Toetsen voortgang afspraken.
k-W2	Het bedrijf organiseert minimaal om de 2 jaar een cursus over duurzaam en veilig werken.	1	Controleer het deelname certificaat aan een cursus over duurzaam en veilig werken (maximaal 2 jaar oud) toetsen.
k-W3	Het bedrijf heeft medewerkers 'met afstand tot de arbeidsmarkt' in dienst (werkloos, WAO, Wvg, Wajong, WGA).	2	Administratieve toets van UWV-verklaring.
k-W4	Het bedrijf investeert in preventie van gezondheidsklachten.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Werkplekbeoordelingen uitgevoerd - Toets of beschermende kleding en bijbehorende attributen (oordopjes, maskers, etc.) beschikbaar worden gesteld en worden gebruikt.
k-W5	Het bedrijf is een erkend leerbedrijf.	1	Administratieve toets van inschrijving in leerbedrijvenregister.
k-W6	Het bedrijf heeft afspraken met bedrijfstak gerelateerde scholen over beschikbaarheid van stageplaatsen.	1	<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht bedrijfstak gerelateerde scholen. - Registraties contacten bedrijfstak gerelateerde scholen. - Per jaar worden minimaal 2 stagiaires ingezet die in totaal minimaal 4 weken werkzaam zijn op het bedrijf.
k-W7	Schoonmaak, vang- en laadpersoneel moeten instructies krijgen over werkzaamheden in bedrijf.	2	<ul style="list-style-type: none"> - Instructies. - Registratie instructies gegeven (met handtekeningen).
k-W8	Automatisch laden van vleeskuikens.	4	Controleer of er een systeem aanwezig is dat zonder tussenkomst van een menselijke handeling (vangen en optillen vleeskuikens) de vleeskuikens worden afgevoerd op de vrachtwagen na de groeiperiode.

BIJLAGE MILIEU

Groeiberekening

Ieder bedrijf onder Milieukeur dient de behaalde groei van de vleeskuikens op het bedrijf in kg te berekenen. In Milieukeur vleeskuikens maken we onderscheidt voor snel en langzaam groeiende vleeskuikens. Dit is gedaan omdat er grote verschillen zijn in groeisnelheid en voerconversie tussen deze twee soorten vleeskuikens. Een snel groeiend vleeskuiken weegt op 42 dagen 2.250 gram met een voerconversie van 1,70 (KWIN (2010-2011) en een langzaam groeiend vleeskuiken weegt op 56 dagen 2.300 gram met een voederconversie van 2,05 (van Horne et al., 2003).

Een standaard productieronde voor een **snel groeiend vleeskuiken** beslaat (KWIN 2010-2011):

- Groeiperiode: 42 dagen
- Leegstandperiode: 9,5 dagen
- Totale lengte productieronde: 51,5 dagen (groeiperiode + leegstand)
- Aantal productieronden per jaar: 7,1

Een standaard productieronde voor een **langzaam groeiend vleeskuiken** beslaat (www.hubbardbreeders.com):

- Groeiperiode: 56 dagen
- Leegstandperiode: 10 dagen
- Totale lengte productieronde: 66 dagen (groeiperiode + leegstand)
- Aantal productieronden per jaar: 5,53

Definities bij groei:

- Opgezet vleeskuiken = aangekocht vleeskuiken
- Groei = afvoer vleeskuiken – aanvoer vleeskuiken
- Gewicht vleeskuiken = uitgeladen of afgeleverd gewicht vleeskuiken (bruto gewicht afleverbon)

Basisgegevens voor gewichten gebruikt in de berekeningen:

Gewicht van:	Exact:	Forfaitair indien exact gewicht niet bekend is (snel groeiend kuiken)	Forfaitair indien exact gewicht niet bekend is (langzaam groeiend kuiken)
Aangekochte vleeskuikens	Aankoopbonnen	42 gram per vleeskuiken	42 gram per vleeskuiken
Uitgeladen vleeskuikens	Afleverbonnen	35 dagen = 1.750 gram per vleeskuiken Per dag jonger of ouder 85 gram correctie	Nvt
Afgeleverde vleeskuikens	Afleverbonnen	42 dagen = 2.250 gram per vleeskuiken Per dag jonger of ouder 85 gram correctie	56 dagen = 2.300 gram per vleeskuiken Per dag jonger of ouder 50 gram correctie
Uitgevallen vleeskuikens	Eigen administratie	- 1 ^e week: 95 gram - 2 ^e week: 270 gram - 3 ^e week: 565 gram - 4 ^e week: 965 gram - 5 ^e week: 1.445 gram - 6 ^e week: 1.975 gram - 7 ^e week: 2.510 gram - 8 ^e week: 3.010 gram	- 1 ^e week: 70 gram - 2 ^e week: 190 gram - 3 ^e week: 400 gram - 4 ^e week: 675 gram - 5 ^e week: 1.010 gram - 6 ^e week: 1.385 gram - 7 ^e week: 1.750 gram - 8 ^e week: 2.110 gram

¹ Gewicht is gemiddeld gewicht van de betreffende week

Groei = afvoer – aanvoer; dit wordt als volgt berekend:

Aanvoer = + aantal aangekochte vleeskuikens * lichaamsgewicht vleeskuikens
Afvoer = + aantal uitgeladen vleeskuikens * lichaamsgewicht vleeskuikens + aantal afgeleverde vleeskuikens * lichaamsgewicht vleeskuikens + aantal uitgevallen vleeskuikens * lichaamsgewicht vleeskuikens

Ammoniakemissie stal

Ammoniakemissie van de stal wordt bepaald aan de hand van de forfaitaire emissiewaarde van het staltype. Ondernemers hebben een aantal opties beschikbaar voor stalssystemen, die aan de normen voor Besluit Huisvesting voldoen. Hieronder staat een lijst met stalssystemen die aan de norm van Besluit Huisvesting voldoen betreffende de maximale ammoniakemissie.

Stallen voor vleeskuikens die voldoen aan de norm volgens Besluit Huisvesting (www.infomil.nl) met bijbehorend Rav nummer

Rav nr.	Systeem	NH ₃ -emissie (kg/dierplaats/jaar)
E 5.1	Zwevende vloer met strooiseldroging	0,005
E 5.2	Geperforeerde vloer met strooiseldroging	0,014
E 5.4	Chemisch luchtwassysteem 90% emissiereductie	0,008
E 5.7	Biologisch luchtwassysteem 70% ammoniakreductie	0,024
E 5.8	Etagesysteem met mestband en strooiseldroging	0,020
E 5.9	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens met aparte vervolghuisvesting	
E 5.9.1	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens in etages met vervolghuisvesting	
E 5.9.1.1	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting	
E 5.9.1.1.3	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.8 (etagesysteem met mestband en strooiseldroging)	0,018
E 5.9.1.2.3	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.8 (etagesysteem met mestband en strooiseldroging)	0,015
E 5.11	Warmtewisselaar met luchtmengsysteem voor droging strooisellaag	0,021
E 5.12	Biofilter 70% emissiereductie	0,024
E 5.13	chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie	0,024

Bij het vaststellen van de toekenning van punten per eenheid verbetering voor de ammoniakemissie gaan we uit van de waarden in de volgende tabel.

Handvat emissiewaarde voor stalssystemen van vleeskuikens (kg. NH₃/dierplaats/jaar)

Diercategorie vleeskuikens	Max. kg. NH ₃ per dierplaats per jaar volgens Besluit Huisvesting	Maximaal haalbaar (100% plaatsen volgens stalstelsysteem met laagste emissie volgens bijlage 1 Rav)
	0,045	0,005

Berekening gemiddelde ammoniakemissie per vleeskuikenbedrijf

Het gemiddelde aan kg emissie hangt af van het aantal dierplaatsen en staltypen op een vleeskuikenbedrijf. Indien van toepassing worden de emissiewaarden voor nageschakelde technieken (E 5,8) en de opstapeling van mest opgeteld (zie onderstaande tabel).

Bijtellling ammoniakemissie indien van toepassing op het stalsysteem

	kg. NH3/dierplaats/jaar
Nageschakelde technieken	0,010
Opstapeling mest ¹⁾	0,050

¹⁾ Staat niet in Besluit Huisvesting, maar wel aangegeven in CBS (2007). Deze waarde geldt pas als mest langer dan 2 weken wordt opgeslagen buiten de stal.

Berekening gemiddelde

Gemiddelde voor bedrijf =

+ (Emissie vleeskuikens/dierplaats staltype 1 = # plaatsen * emissie norm/dierplaats staltype 1)

+ (Emissie vleeskuikens/dierplaats staltype 2 = # plaatsen * emissie norm/dierplaats staltype 2)

+ etc.

+ (bijtellling voor nageschakelde technieken en/of mestopslag = # plaatsen * emissie norm/dierplaats)

/(totaal aantal dieren)

= gemiddelde emissie in kg NH3/dierplaats/jaar

Berekening punten:

De gemiddelde emissie vergeleken met de normemissie 0,027 kg NH3/dierplaats/jaar.

De maximale emissie uit het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij levert 0 punten op en een emissie van 0,0 kg per dierplaats levert 30 punten op. De verhouding tussen de emissie en het aantal punten is lineair. Op deze wijze kan 0,3 punt per procent reductie in ammoniakemissie worden verdiend.

Berekening percentage beter dan norm:

$$\%_{t.o.v. \text{ norm}} = (\text{Norm} - \text{gemiddelde emissiewaarde}) * (100 / \text{Norm})$$

$$\text{Berekening aantal punten} = \%_{t.o.v. \text{ norm}} * 0,3$$

Fijnstofemissie stal

De fijnstofemissie van de stal wordt bepaald aan de hand van de forfaitaire emissiewaarde van het staltype. Ondernemers hebben een aantal opties beschikbaar voor stalsystemen met bijbehorende normen voor fijnstofemissie.

Stallen voor vleeskuikens die voldoen aan de norm volgens infomil.nl met bijbehorend Rav nummer

Rav nr.	Systeem	Fijnstofemissie in (g PM10/dier/jaar)
E 5.4	Chemisch luchtwassysteem 90% emissiereductie	14
E 5.7	Biologisch luchtwassysteem 70% ammoniakreductie	5 of 9
E 5.9	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens met aparte vervolghuisvesting	
E 5.9.1	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens in etages met vervolghuisvesting	
E 5.9.1.1	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting	
E 5.9.1.1.1	uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.5 (grondhuisvesting met vloerverwarming en vloerkoeling)	20
E 5.9.1.1.2	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.6 (vleeskuikenstal met mixluchtventilatie)	20
E 5.9.1.1.3	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.8 (etagesysteem met mestband en strooiseldroging)	20
E 5.9.1.1.4	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 13 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E 5.10 (stal met verwarmingssysteem met warmwaterheaters en ventilatoren)	20
E 5.9.1.2	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting	
E 5.9.1.2.1	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.5 (grondhuisvesting met vloerverwarming en vloerkoeling)	17
E 5.9.1.2.2	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.6 (vleeskuikenstal met mixluchtventilatie)	17
E 5.9.1.2.3	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E.5.8 (etagesysteem met mestband en strooiseldroging)	17
E 5.9.1.2.4	Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens tot 19 dagen in stal met etages en vervolghuisvesting in E 5.10 (stal met verwarmingssysteem met warmwaterheaters en ventilatoren)	17
E 5.11	Warmtewisselaar met luchtmengsysteem voor droging strooisellaag	20
E 5.12	Biofilter 70% ammoniakemissiereductie (80% fijnstof)	4

Naast de stalsystemen met verschillende fijnstof emissie cijfers zijn er ook additionele technieken voor emissiereductie van fijn stof die op een aparte categorie (E 7) in de Rav lijst staan. Op de volgende pagina zijn deze weergegeven in de tabel.

Additionele technieken voor emissiereductie van fijn stof voor vleeskuikens die voldoen aan de norm volgens www.infomil.nl met bijbehorend Rav nummer

Rav nr.	Systeem	Fijnstof reductiefactor (%)
E 7.1	Oliefilmsysteem met drukleidingen	54%
E 7.2	Ionisatiesysteem met negatieve coronadraden	49%
E 7.3	Water luchtwassysteem	33%
E 7.4	Droogfilter	40%
E 7.5	Ionisatiefilter	60%
E 7.6	Warmtewisselaar (1m ³ /dier/uur bij vleeskuikens)	20%

Berekening punten:

De gemiddelde fijnstofemissie vergeleken met de normemissie volgens www.infomil.nl.

De maximale fijnstofemissie (20 g PM10/dier/jaar) volgens www.infomil.nl levert 0 punten op en een emissie van 0,0 g per dier per jaar levert 20 punten op. De verhouding tussen de emissie en het aantal punten is lineair. Op deze wijze kan 0,2 punt per procent reductie in ammoniakemissie worden verdiend.

Berekening percentage beter dan norm:

$$\%_{t.o.v. \text{ norm}} = (\text{Norm} - \text{gemiddelde emissiewaarde}) * (100 / \text{Norm})$$

$$\text{Berekening aantal punten} = \%_{t.o.v. \text{ norm}} * 0,2$$

Stikstof- en fosfaatexcretie

De stikstofexcretie wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van stikstof op het bedrijf. De eenheid voor de stikstofexcretie is kg stikstof per 1000 kilogram groei. Hoe de groei berekend worden staat in het begin van deze bijlage.

Norm stikstofexcretie *Snel groeiend vleeskuiken*

De norm voor stikstofexcretie voor vleeskuikens is afgeleid van Jongbloed en Kemme (2005). Zij gaan uit van een stikstofexcretie van 0,498 kg N excretie per dier per jaar. Het gemiddeld aflever gewicht voor snel groeiende vleeskuikens is 2,15 kilogram (KWIN 2010-2011). Hierbij gaan we uit van 20% uitladen op 35 dagen leeftijd en de rest op 42 dagen leeftijd. Per jaar worden 7,1 productieronden afgeleverd (365/51,5 dagen). 0,498 gedeeld door 7,1 productieronden gedeeld door 2,15 kilogram geeft een stikstofexcretie van 0,0326 N per kg groei. Voor 1.000 kg groei is dit 32,6 kg N. Voor de ondergrens voor puntenwaardering wordt de norm met 5% verlaagd. Vanaf 31,0 kg N per 1.000 kg groei kunnen dus punten worden verdiend.

Langzaam groeiend vleeskuiken

De norm voor stikstofexcretie voor vleeskuikens is afgeleid van Jongbloed en Kemme (2005). Zij gaan uit van een stikstofexcretie van 0,498 kg N excretie per dier per jaar voor snelgroeiende vleeskuikens. Langzaam groeiende vleeskuikens hebben een hogere voederconversie (2,0 i.p.v. 1,7). Dit betekent dat ook de stikstofexcretie bij de langzaam groeiende vleeskuikens hoger zal zijn: $0,498 \times 2,05/1,70 = 0,601$ kg N excretie per dier per jaar voor langzaam groeiende vleeskuikens. Het gemiddeld aflever gewicht voor langzaam groeiende vleeskuikens is 2,3 kilogram (www.hubbardbreeders.com; Van Horne et al., 2003). Hierbij gaan we uit van afleveren van alle vleeskuikens op 56 dagen leeftijd. Per jaar worden 5,53 productieronden afgeleverd (365/66 dagen). 0,601 gedeeld door 5,53 productieronden gedeeld door 2,3 kilogram geeft een stikstofexcretie van 0,0472 N per kg groei. Voor 1.000 kg groei is dit 47,2 kg N. Voor de ondergrens voor puntenwaardering wordt de norm met 5% verlaagd. Vanaf 44,9 kg N per 1.000 kg groei kunnen dus punten worden verdiend.

Norm fosfaatexcretie **Snel groeiend vleeskuiken**

Voor de fosfaatexcretie wordt uitgegaan van de P-excretie van Jongbloed en Kemme (2005). Deze is 0,075 kg P per dier per jaar. Om naar fosfaat te komen wordt de P-norm omgerekend met de factor 2,29 wat 0,172 kg P per dier per jaar geeft. Het gemiddeld aflever gewicht voor snel groeiende vleeskuikens is 2,15 kilogram (KWIN 2010-2011). Hierbij gaan we uit van 20% uitladen op 35 dagen leeftijd en de rest op 42 dagen leeftijd. Per jaar worden 7,1 productieronden afgeleverd (365/51,5 dagen). 0,172 gedeeld door 7,1 productieronden gedeeld door 2,15 kilogram geeft een fosfaatexcretie van 0,0113 g P₂O₅ per kg groei. Voor 1.000 kg groei is dit 11,3 kg P₂O₅. Voor de ondergrens voor puntenwaardering wordt de norm met 5% verlaagd. Vanaf 10,7 kg P₂O₅ per 1.000 kg pluimvlees kunnen dus punten worden verdiend. **Langzaam groeiend vleeskuiken**

Voor de fosfaatexcretie wordt uitgegaan van de P-excretie van Jongbloed en Kemme (2005). Deze is 0,075 kg P per dier per jaar voor snel groeiende vleeskuikens. Langzaam groeiende vleeskuikens hebben een hogere voederconversie (2,05 i.p.v. 1,7). Dit betekent dat ook de fosfaatexcretie bij de langzaam groeiende vleeskuikens hoger zal zijn: $0,075 \times 2,05/1,7 = 0,090$. Om naar fosfaat te komen wordt de P-norm omgerekend met de factor 2,29 wat 0,207 kg P per dier per jaar geeft. Het gemiddeld aflever gewicht voor langzaam groeiende vleeskuikens is 2,3 kilogram (www.hubbardbreeders.com; Van Horne et al., 2003). Hierbij gaan we uit van afleveren van alle vleeskuikens op 56 dagen leeftijd. Per jaar worden 5,53 productieronden afgeleverd (365/66 dagen). 0,202 gedeeld door 5,53 productieronden gedeeld door 2,3 kilogram geeft een fosfaatexcretie van 0,0163 g P₂O₅ per kg groei. Voor 1.000 kg groei is dit 16,3 kg P₂O₅. Voor de ondergrens voor puntenwaardering wordt de norm met 5% verlaagd. Vanaf 15,5 kg P₂O₅ per 1.000 kg pluimvlees kunnen dus punten worden verdiend.

Voor de berekening van de excretie per 1000 kg groei is een complete boekhouding noodzakelijk ten aanzien van:

- Aankoop van voeders (voederjaaroverzicht met aangeleverde mineralen en uitgesplitst naar verschillend type voeders/fases)
- Gegevens om de totale groeiproduktie in kg te berekenen (aangekochte vleeskuikens, uitgeladen en afgeleverde vleeskuikens plus lichaamsgewichten, aantal uitval per week plus lichaamsgewichten)

De totale aanvoer van stikstof (N) en fosfaat in voer wordt vermeld op de voeropgaven van de voerleverancier(s).

Stikstofexcretie

De gemiddelde vastlegging van stikstof in groei is 0,0278 kg N/kg groei (Jongbloed en Kemme, 2005).

Berekening totale stikstofexcretie

$$= \text{Totale aanvoer kg stikstof in voer} - (\text{totale groei} * 0,0278)$$

Berekening totale stikstofexcretie per 1000 kg groei

$$= (\text{Totale stikstofexcretie} / \text{totale groei}) * 1000$$

Berekening percentage beter dan norm: %_{t.o.v. norm}

$$= (\text{Norm} - \text{gerealiseerde stikstofexcretie}) * (100 / \text{Norm})$$

Berekening aantal punten = %_{t.o.v. norm} * 0,5

Per procent lagere stikstofexcretie dan de norm kunnen 0,5 punten worden behaald. De maximum haalbare reductie voor vleeskuikenbedrijven wordt geraamd op ca. 20% (lager gehalte Ruw eiwit in het voer en verbeterde voederconversie) zodat maximaal 10 punten kunnen worden verdiend.

Fosfaatexcretie

De gemiddelde vastlegging van fosfaat in groei is 0,0101 kg P₂O₅/kg groei. Dit getal is afgeleid van Jongbloed en Kemme (2005) die een P- gehalte geven van 0,0044 g/kg groei. Vermenigvuldigd met de factor 2,29 wordt het P-gehalte omgerekend naar P₂O₅ (= 0,0101 g P₂O₅/kg).

Berekening totale fosfaatexcretie

$$= \text{Totale aanvoer kg fosfaat in voer} - (\text{totale groei} * 0,0101)$$

Berekening totale fosfaatexcretie per 1000 kg groei

$$= (\text{Totale fosfaat excretie/totale groei}) * 1000$$

Berekening percentage beter dan norm: %_{t.o.v. norm}

= (Norm – gerealiseerde fosfaatexcretie) * (100 / Norm)

Berekening aantal punten = %_{t.o.v. norm} * 0,5

Per procent lagere fosfaatexcretie dan de norm kunnen 0,5 punt worden behaald. De maximum haalbare reductie voor vleeskuikenbedrijven wordt geraamd op ca. 20% (lager gehalte fosfaat in het voer en verbeterde voederconversie) zodat maximaal 10 punten kunnen worden verdiend.

Energieverbruik

Het energiegebruik wordt gebaseerd op het energieverbruik per 1000 kilogram groei. Hoe de groei berekend wordt staat direct onder de Milieumeetlat. Het gaat in eerste instantie om reductie van fossiel energieverbruik. Dit kan worden gerealiseerd door een lager verbruik en door gebruik van energie uit duurzame bronnen.

Het gebruik van duurzame energie wordt gestimuleerd. Iedere kWh duurzame energie telt voor 36% mee bij het berekenen van het energieverbruik. Bij een certificaathouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de norm voor Milieukeur te voldoen.

Elektriciteit

Voor het jaarlijkse elektriciteitsverbruik zijn drie soorten gegevens te gebruiken:

- de eigen registratie van de meterstanden voor de bedrijfsgebouwen;
- de jaarlijkse afrekening van het elektriciteitsbedrijf voor de bedrijfsgebouwen (deze afrekening loopt niet altijd van 1 januari tot 1 januari, maar dient wel betrekking te hebben over een periode van één jaar)
- de afrekening of de meterstanden van het woonhuis en bedrijfsgebouwen, gecorrigeerd voor het privé verbruik.

Bij uitvoering van andere 'bedrijfstakken' op het bedrijf moeten aparte energiemeters voor het pluimveebedrijf aanwezig zijn.

Berekening energieverbruik per 1000 kg groei

	Verbruik	Vermenigvuldigingsfactor	Verbruik in MJ
Elektriciteit	.....kWh	x 10,0	.....
elektriciteit groen inkoop	.....kWh	x 3,6	.....
elektriciteit groen eigen productie eigen gebruik	.....kWh	x 0	.....
elektriciteit groen eigen productie levering aan net	.....kWh	x -10	.....
Aardgas	.....m3	x 32,3	.....
Propaan	.....liter	x 26,7	.....
Huisbrandolie	.....liter	x 40,5	.....
Totaal			

Aardgas, propaan en huisbrandolie

Ook voor het brandstofverbruik zijn verschillende soorten gegevens bruikbaar:

- uw eigen registratie van de meterstanden voor de bedrijfsgebouwen;
- jaarlijkse overzichten van de leveringen per bedrijfsgebouw van het energiebedrijf of van andere energieleveranciers;
- de afrekening of de meterstanden van het woonhuis en bedrijfsgebouwen.

De norm van het energieverbruik is afgeleid van KWIN 2010-2011 die voor vleeskuikens uitgaat van 0,77 m³ gas en 1,19 kWh per dierplaats per jaar. Vermenigvuldigd met de factor 32,3 en 3,6 voor respectievelijk gas en elektriciteit geeft dit samen 29,15 MJ per dierplaats per jaar voor een gemiddeld vleeskuikenbedrijf.

Snel groeiend vleeskuiken

Bij een gemiddeld afgeleverd vleeskuiken van 2,15 kilogram en 7,1 productieronden per jaar komt de norm op $(29,15 / (2,15 * 7,1) * 1000) = 1.910$ MJ/1000 kg groei. Dit getal wordt met 5% verlaagd naar 1.815 MJ/dierplaats/jaar.

Het totale energieverbruik van de stal wordt berekend door het gebruik van de laatste jaaroverzichten te nemen.

Langzaam groeiend vleeskuiken

Bij een gemiddeld afgeleverd vleeskuiken van 2,3 kilogram en 5,53 productieronden per jaar komt de norm op $(29,15 / (2,3 * 5,53) * 1000) = 2.292$ MJ/1000 kg groei. Dit getal wordt met 5% verlaagd naar 2.177 MJ/dierplaats/jaar.

Het totale energieverbruik van de stal wordt berekend door het gebruik van de laatste jaaroverzichten te nemen.

Berekening energieverbruik per 1000 kg groei
= (Totale energiegebruik / totale groei) * 1000

Per % lager fossiel energieverbruik dan de norm kan 0,1 punt worden gehaald. Bij een volledig fossiel energieneutraal bedrijf kunnen er maximaal 10 punten worden behaald.

Berekening percentage beter dan norm; $\%_{t.o.v. norm}$
= (norm – energieverbruik per kalenderjaar) * (100 / norm)

Berekening aantal punten = $\%_{t.o.v. norm} * 0,1$

Mogelijkheid compensatie stikstofexcretie, fosfaatexcretie en energieverbruik

Voor bedrijven in het eerste jaar van certificatie voor Milieukeur

Bedrijven (individuele certificaathouders of deelnemers onder ketenregie) mogen het eerste jaar van certificatie 10% lager scoren dan de norm mits dit wordt gecompenseerd op de andere thema's. Deze mogelijkheid geldt alleen binnen deze drie onderwerpen: stikstofexcretie, fosfaatexcretie en energieverbruik.

De compensatievoorwaarden per 1000 kg groei zijn:

- 1 kg meer stikstof excretie kan gecompenseerd worden door 175 MJ minder energieverbruik
- 1 kg meer fosfaat excretie kan gecompenseerd worden door 500 MJ minder energieverbruik
- 100 MJ meer energieverbruik kan gecompenseerd worden door 0,57 kg minder stikstofexcretie
- 100 MJ meer energieverbruik kan gecompenseerd worden door 0,2 kg minder fosfaatexcretie

Afzet mest voor verbranding

Voor afzetcontracten met een mestverbrandingsinstallatie worden punten toegekend op basis van het aandeel van de totale mest die onder contract wordt afgezet. Per % mest dat afgezet wordt naar een mestverbrandingsinstallatie kan 0,04 punt worden behaald met een maximum van 4 punten.

BIJLAGE VOEDERS

Verlaging van zink- en koperaanvoer

In het GMP+-certificatieschema voor de diervoedersector Productnormen (2006) Van het PDV wordt aangegeven dat de maximaal toelaatbare hoeveelheid zink en koper in vleeskuikenvoer respectievelijk 150 en 25 mg per kilogram mag zijn. Vanuit de grondstoffen komt ongeveer 35 mg/kg zink en 7 mg/kg koper in het mengvoer. De rest van het zink en koper is dus toegevoegd.

Door een betere voederconversie dan gemiddeld en door lagere gehalten in het voer kan de zinkuitscheiding worden verlaagd. Er is weinig tot niets bekend over de mogelijkheden tot verlagen van de zinkhoeveelheid via het voer. We schatten dat een verlaging van de totale hoeveelheid zink van 150 naar 120 mg/kg voer mogelijk moet zijn. Voor koper wordt ingeschat dat de verlaging ook ongeveer maximaal 20% kan zijn. Van 25 mg naar 20 mg/kg.

Norm zink- en koperaanvoer per 1000 kg groei

Snel groeiend vleeskuiken

De norm voor snel groeiende vleeskuikens voor het zinkverbruik is 255 g per 1000 kg groei waarbij gerekend is met een voederconversie van 1,70 kg voer per kg groei (KWIN 2010-2011). Dus $150 \text{ mg/kg} \times 1,70$ geeft 255 mg zink per kg groei.

De norm voor snel groeiende vleeskuikens voor het koperverbruik is 42,5 g per 1000 kg groei waarbij gerekend is met een voederconversie van 1,70 kg voer per kg groei (KWIN 2010-2011). Dus $25 \text{ mg/kg} \times 1,70$ geeft 42,5 mg koper per kg groei.

Langzaam groeiend vleeskuiken

De norm voor langzaam groeiende vleeskuikens voor het zinkverbruik is 307,5 g per 1000 kg groei waarbij gerekend is met een voederconversie van 2,05 kg voer per kg groei (www.hubbardbreeders.com; Van Horne et al., 2003). Dus $150 \text{ mg/kg} \times 2,05$ geeft 307,5 mg zink per kg groei.

De norm voor langzaam groeiende vleeskuikens voor het koperverbruik is 51,3 g per 1000 kg groei waarbij gerekend is met een voederconversie van 2,05 kg voer per kg groei (www.hubbardbreeders.com; Van Horne et al., 2003). Dus $25 \text{ mg/kg} \times 2,05$ geeft 51,3 mg koper per kg groei.

Registratie

Volledig overzicht van aanvoer van zink en koper in het voer.

Zinkaanvoer verlaagd

Berekening totale aanvoer zink

= Totale aanvoer voer x (toegevoegd zinkgehalte in het voer + forfaitair 35 mg vanuit de grondstoffen)

Berekening totale aanvoer zink per 1000 kg groei

= (Totale aanvoer zink / kg groei) * 1000

Berekening percentage beter dan norm: $\%_{t.o.v. \text{ norm}}$

= (Norm – gerealiseerde zinkaanvoer) * (100 / Norm)

Berekening aantal punten = $\%_{t.o.v. \text{ norm}} \times 1,0$

Per procent lagere zinkaanvoer dan de norm kan 1 punt worden behaald. De maximum haalbare reductie voor vleeskuikenbedrijven wordt geraamd op ca. 20% (verlaging gehalte zink in het voer en verbeterde voederconversie) zodat maximaal 20 punten kunnen worden verdiend.

Koperaanvoer verlaagd

Berekening totale aanvoer koper

= Totale aanvoer voer x (toegevoegd kopergehalte in het voer + forfaitair 7 mg vanuit de grondstoffen)

Berekening totale aanvoer koper per 1000 kg groei

= (Totale aanvoer koper / kg groei) * 1000

Berekening percentage beter dan norm: $\%_{t.o.v. \text{ norm}}$

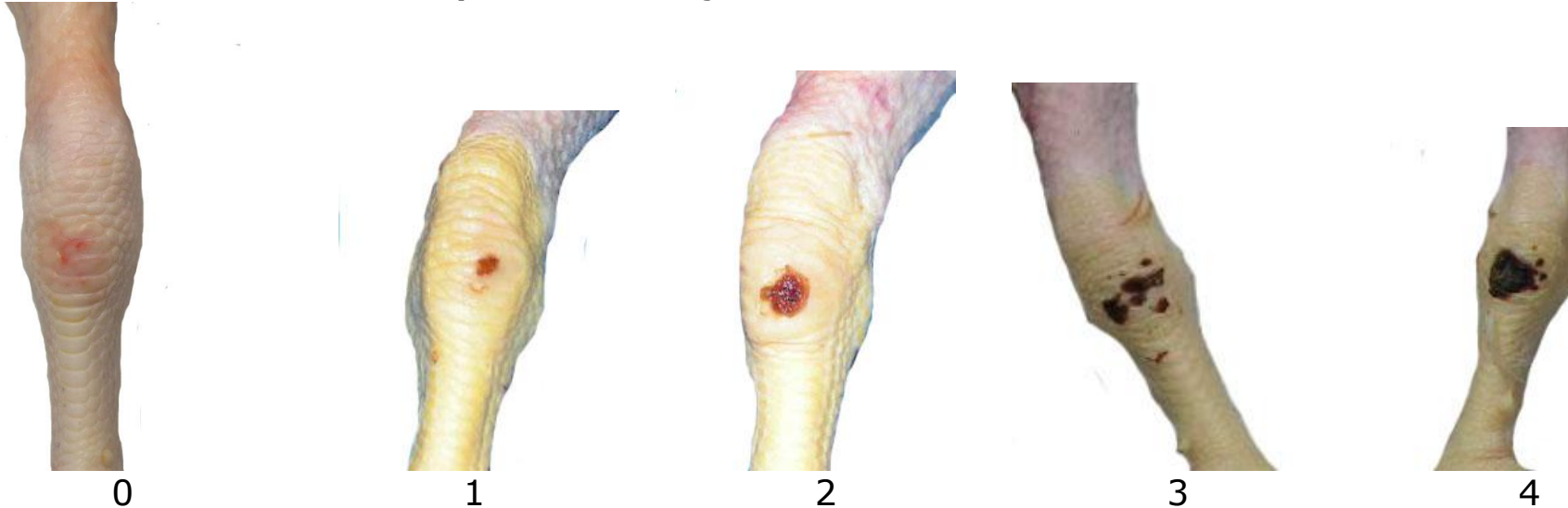
= (Norm – gerealiseerde koperaanvoer) * (100 / Norm)

Berekening aantal punten = $\%_{t.o.v. \text{ norm}} \times 1,0$

Per procent lagere koperaanvoer dan de norm kan 1 punt worden behaald. De maximum haalbare reductie voor vleeskuikenbedrijven wordt geraamd op ca. 20% (verlaging gehalte zink in het voer en verbeterde voederconversie) zodat maximaal 20 punten kunnen worden verdiend.

BIJLAGE WELFARE QUALITY

Brandhakken scorekaart pluimvee bedrijf

©Colas, ITAVI (Institut Technique de l'Aviculture France)

<p>Geen aantasting van de hak</p>	<p>Zeer milde aantasting: Kleine <u>rood</u>verkleuring (< 0.5 cm²)</p>	<p>Oppervlakkige aantasting: Grotere (> 0.5 cm²), maar nog steeds <u>een rode</u> verkleuring</p>	<p>Brandhak: <u>Bruin- of zwart</u> verkleuring van de hak, over niet al te groot oppervlak. Meerdere kleine verkleuringen mogelijk. Oppervlak <0.5 cm².</p>	<p>Ernstige brandhak: Duidelijke aantasting van de huid van de hak, eventueel met korst. <u>Bruin- of zwartverkleuring</u>, groter dan 0.5 cm². Volledig ontstoken hak valt ook onder deze categorie (niet afgebeeld).</p>
--	--	--	---	--

Foot-pad dermatitis in broilers – a photo guide to broiler foot health classification

Class 0 – no lesion

Lesions on the central foot pad

Class 2 – severe lesion

class 1 – mild lesion

Classification of FPD

0: No lesion: No lesions or very small and superficial lesions, slight discolouration on a limited area, mild hyperkeratosis, old scars.

1: Mild lesion: Substantial discolouration of the foot pad, superficial lesion, dark papillae.

2: Severe lesion: Ulcers or scabs of significant size, signs of haemorrhages or severely swollen food pad.

Generally, the foot as a whole shall be classified. However, the lesions on the central foot pad are of major importance, not lesions on the toes.

Class 2 – severe lesion

